

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Specimen Inaugurale Academicum, Sistens Luem
Animarum Boehmisticam, ubi ostenditur, quanto cum
animarum periculo Jacobi Boehmii, Sutoris Görlizensis,
scripta planè fanatica vel amentur & legantur, ...**

Wild, Adam

Altdorfii, 1705

§. XIII

urn:nbn:de:bsz:31-105875

scriptis *Bæhmianis* reperitur, quod absurdum nobis & rationi
 omni, aut etiam aliis mysteriis adversum, aut obscurum, aut im-
 pervium videatur, id si vel maximè conciliari, vel cum Scripturâ,
 vel cum semetipso nequeat, devotâ tamen, fide sub obsequium
 rationis captivatâ, reverentiâ adorandum sit, donec major nobis
 lux oboriatur; sicut & cætera in Scripturâ mysteria supra omnem
 rationem & comprehensionem sint posita: Quicquid verò scri-
 pta *Bæhmiana* complectantur, quod vel libris nostris Symbolicis,
 vel doctrinæ, apud nos hæcenus receptæ, repugnet, id rejectis
 eâ in re *Libris Symbolicis*, recipiendum, & sub æternæ salutis ja-
 cturâ sit credendum. Alii, qui moderatiores esse volunt, existi-
 mant, fuisse *Bæhmium* Lutheranae religioni totâ mente addictum,
 omniaque, quæ ex eo proferuntur, quasi orthodoxæ Theologiæ
 dissentanea, cum veritate Lutherana exactè conciliari posse: Ubi
 videatur quâdâpiam adversum dicere vel Scripturâ, vel rationi,
 id partim ex ignorantia terminorum Chymicorum, partim ex
 ipsius rationis obscuritate provenire: Nec enim *Bæhmium* conce-
 ptus mentis suæ commodè ubiq; exprimere potuisse, hominem
 quippe rudem & literarum expertem; cæteroquin magni meri-
 tō faciendum, cum ob pietatis singularem fervorem, tum ob de-
 siderium reformandi religionem nostram à profanæ literaturæ
 abusu, qui jam tum temporis in eandem irrepserit. Quid hæc in re
 dicendum, credendumque sit, partim ex supra dictis constat,
 partim dilucidius fiet in sequentibus, ubi diversa Theologo-
 rum de *Bæhmio* judicia unâ cum suis fundamentis sunt ad-
 ducenda.

§. XIII. Prima nostrorum Theologorum sententia com-
 muniore eadem est, quæ erat *Calovii ac Wagneri*, supra recen-
 sita. Nec, veritati illam esse conformem, ullus inficias ibit, qui
 vel unum *Bæhmii* librum sine affectu aut præoccupatâ mente
 legerit. Nec aliter sentire poterit, quisquis noluerit studiò

lucem cum tenebris conciliare, & innocuas animas in variorum deliriorum periculum præcipitare. Quod, ut nemo mortalium negare possit, sequentibus corroborabimus momentis.

*Boëhmiano-
rum scripto-
rum incon-
suetæ ac fa-
tue locutio-
nes, &c. tan-
tam vim de-
cipiendi con-
tinent, ut eo-
rum laqueos
insensiles vix
ullus effuge-
re queat le-
tor.*

§. XIV. Positio prima: *Boëhmianorum scriptorum incon-
suetæ ac fatue locutiones, verba erronea & loquendi ratio, cum
amor præsertim pestifer accedat, tantam vim decipiendi conti-
nent, ut eorum laqueos insensiles vix ullus effugere queat lector.*
Quod ipsæ testantur §. IX. recensitæ locutiones, & quæ ab Holz-
husenio, aliisque ex solâ *Boëhmii Aurorâ* collecta sunt, quibus
integra addi possent plaustra, si exscribere monstra liberet Boëh-
miana. Excipiunt (1.) occurrere id genus paradoxa & in aliis
scriptis, quæ tamen lectionis quorumlibet liberrimè permitta-
mus. Sed sciant, (a) non negari posse, & alios in multorum ma-
nibus hinc inde existentes libros complecti paradoxa, quæ of-
fenderent, si observarentur aut intelligerentur. Cùm autem
plerorumque oculos aut intellectum plerumque occultè subter-
fugiant, nec in ullum primore intuitu discrimen adducant, aut
minimùm excusari, vel evitari possint, non tantâ cautelâ opus est,
quanta requiritur, quando *Boëhmiana* præ omnibus aliis scripta
fatuis, erroneisque verbis &c. aliâ referta, commendantur, aut
leguntur. Deinde (β) probè observandum, non tam id quæri:
*an lectiones istæ hominem eruditum & in Theologiâ fundatum, in
errorem inducant?* quippe qui variis contrâ offensiones præ-
sidiis munitus est, quàm id: *an hominem vulgarem?* Hoc uni-
cum in quæstione est: *an vel suadendum sit auditoribus, ut
Boëhmii scripta legant, vel idèò permittendum, quia multa in iis
bona occurrant, licet cætera eam in se ob eruditionem chymicam
difficultatem habeant, ut intelligi nequeant?* adeoq; *an nari
non debeant?* Ad hæc planè in negativam responsionem con-
sentimus. Cujuscunque enim scriptoris locutiones innumeræ,
ipso primo intuitu erroneæ, & ad errorem inducere aptæ
sunt,